

ÎN ÎNTÎMPINAREA REPERTORIULUI VIITOAREI STAGIUNI

Gîndindu-ne la perspectivele repertoriului viitoarei stagiuni, am răsfoit lista de recomandări întocmită de Direcția Teatrelor, care se și află în momentul de față la dispoziția teatrelor. Am găsit acolo numeroase titluri noi care merită să fie reținute și altele mai vechi care așteaptă de multă vreme să fie luate în evidență, titluri care formează laolaltă expresia unui program de perspectivă multilateral. Ținînd seama de structura repertoriului în curs, care răspunde cu mai multă eficiență sarcinilor educative ale teatrelor, se cuvine să căutăm încă de pe acum temeiurile reale ale echilibrării viitorului repertoriu în sensul lărgirii și adîncirii sferei sale de cuprindere a actualității și în vederea conțurării unor linii directoare care să asigure fiecărui teatru o personalitate distinctă.

Socotim inițiativa Teatrului Municipal — de a alcătui pentru o stagiune un repertoriu de piese originale — demnă de atenția tuturor teatrelor. Un astfel de repertoriu (dacă de la intenție s-ar ajunge la realizare practică) ar fi în măsură să contribuie nu numai la popularizarea celor mai izbutite lucrări ale dramaturgilor noștri, dar — ceea ni se pare tot atît de important — și la stimularea lor directă. În ultima vreme au fost promovate unele lucrări ale autorilor locali din regiuni, dar ele sînt încă departe de a constitui un fenomen caracteristic pentru mișcarea noastră teatrală, atît datorită faptului că nu se bucură și de interesul celorlalte colective (*Nedeia inimilor* de Radu Theodoru, *Nuntă mare* de Simon Magda), cît și faptului că de cele mai multe ori nici măcar nu prezintă temeiurile unui astfel de interes (*Dialog în parc* de Teofil Bușcan). Pe de altă parte, unele lucrări promovate în Capitală ajung tîrziu pe scenele teatrelor din regiuni, deși acestea continuă să se plîngă de lipsa pieselor originale sau, pur și simplu, nu le acordă însemnătatea cuvenită (ca de pildă piesei *Ferestre deschise* de Paul Everac). Nu putem și de pe acum care vor fi lucrările noi ale anului 1960; ne vom îngădui însă să recomandăm teatrelor cu toată căldura piesele lui Paul Everac *Ferestre deschise* și *Explozie întîrziată*, ale lui Dorel Dorian *Secunda 58* și *Dacă vei fi întrebat*, piese care dezbate cu o deosebită ascuțime dramatică probleme legate de formarea conștiinței de clasă în mediul muncitoresc și intelectual, și, în același timp, să atragem atenția asupra pieselor inspirate din viața satului: *Vlaicu și feciorii lui* de Lucia Demetrius, *Nuntă mare* de Simon Magda, care analizează la rîndul lor cu pătrundere psihologică procesul de maturizare al țăranului. Intensificînd eforturile pentru crearea unei dramaturgii valoroase, atît teatrele cît și autorii, prin stabilirea unor raporturi de reciprocă exigență și principialitate, vor putea contribui cu maximum de randament la înmulțirea sugestiilor de față.

În ceea ce privește dramaturgia sovietică, considerăm că teatrele beneficiază acum de o mai mare varietate de titluri, în măsură să acopere cele mai diverse teme și aspecte caracteristice revoluției socialiste. Drama eroică axată pe reconstituirea atmosferei revoluționare a anilor furtunoși ai insurecției armate și războiului civil, sau piesa agitatorică legată de problemele desăvîrșirii construcției socialiste și ale combaterii spiritului mic-burghez, așteaptă artiștii entuziaști care să le transpună în imagini scenice vibrante, pline de fantezie și forță mobilizatoare. N-ar fi timpul să se reia și de către alte teatre, într-o montare accesibilă celor mai îndrăznețe căutări și inovații creatoare, *Trenul blindat* de Vsevolod Ivanov, *Baia*, *Ploșnița* și chiar *Misterul Buff* de Maiakovski? Nu merită oare să fie văzute și de spectatori din regiuni piesele lui Leonid Leonov: *Caleașca de aur*, *Invazia*, *Un om obișnuit*, care vorbesc în imagini emoționante despre omul sovietic și lupta lui pentru fericire? Dintre piesele mai noi ale scriitorilor sovietici, cele mai multe aduc în lumina exigențelor contemporane, probleme de o deosebită semnificație educativă. Amintim cîteva: *Poveste din Irkutsk* de Alexei Arbuzov, care tratează despre frumusețea morală a tineretului sovietic, *Nila* de A. Salinski — o pagină tragică — și *Fete și băieți* de L. Maliughin, o pagină veselă despre entuziasmul și patriotismul tinerilor comsomoliști, *Cercul de foc* de P. Boriskov și *Pîine și trandafiri* de A. Salinski, evocări dramatice ale luptei comuniștilor pentru victoria revoluției și consolidarea puterii

sovietic, *Fiul rățâcitor* de E. Rannet, o pledoarie despre superioritatea morală a omului sovietic, *Scurtă convorbire* de V. Levidova, care pune problema educației comuniste a tineretului, *Continuarea legendei* de M. Micaelian și O. N. Efremov, *Pasărea de piatră* de Maliarevski, *Dragostea Anei Berezko* de V. Pistolenko, precum și piese mai vechi, ca *Jurnalul Natașei Sokolova* de Țak și Kuznețov, *Inima nu iartă* de A. Sofronov, *Prietenul meu* de Pogodin, *Zări necuprinse* de N. Virta etc. Enumerarea poate fi continuată, dar ne oprim aici, convinși că înseși teatrele o vor face cu mai mult spirit de investigație novatoare.

Sîntem pentru promovarea acelor piese care dezbat în lumina concepțiilor progresiste problemele de viață ale omului contemporan. Sîntem pentru promovarea îndrăzneță a tuturor acelor lucrări, care — pe un conținut de idei înaintat — atestă o înaltă măiestrie artistică și oferă oamenilor de teatru premisele lărgirii sferei lor de cunoștințe și preocupări. De aceea, ni se pare că în activitatea consiliilor artistice ar trebui discutate, mai des și mai atent, lucrările contemporane ale scriitorilor din țările de democrație populară și din occident, întrucît revendicările spectatorilor în această privință se cer satisfăcute cu maximum de exigență. Unele lucrări nu sînt încă reprezentate, deși ele figurează pe lista de recomandări de doi-trei ani, altele rămîn în repertoriul permanent al acelor teatre care le-au reprezentat în premieră pe țară fără să intre și în atenția și evidența scenelor surori (amintim la întîmplare: *Ciu Yuan* de Go Mo-jo, *Taifunul* de Tao Yui, *Diplomații* de Peter Karvas, *Adevărul, numai adevărul*, de J. P. Sartre). Portofoliul teatrelor se poate îmbogăți și cu o serie de piese care demasc vicisitudinile sistemului de exploatare capitalist, fie printr-o replică satirică (*Nud cu vioară* de Noel Coward), fie printr-o replică de profunde rezonanțe tragice (*Diamante negre* de F. Hary, *Soldatul Piccico* de A. Nicolai, *Pogoară iarna* de Maxwel Anderson, *Joe Hill* de Barrie Stavis).

Am insistat asupra dramaturgiei contemporane, deoarece ni se pare că aici criteriile de selecționare funcționează, în general, mai mult sau mai puțin anevoios decît acolo unde se întîlnesc nume și opere consacrate. Ne vom permite însă să cerem artiștilor noștri ca și în ceea ce privește prezentarea clasicii să manifeste ceva mai multă inițiativă și diversitate, pentru a oferi publicului spectator posibilitatea cunoașterii cît mai depline a comorilor culturale ale trecutului. Nu știm în ce măsură consiliile artistice au în vedere un plan de perspectivă în programarea clasicii, care să asigure unui număr consecutiv de stagioni o anumită continuitate. Cert este că aici criteriile de selecționare ar trebui îmbogățite în sensul cuprinderii judicioase a celor mai reprezentative opere care au dăinuit veacuri de-a rîndul și al abordării cu curaj a unor piese neglijate pe nedrept pînă acum.

Stagiunea trecută a adus pe scenele teatrelor Municipal și Satu Mare două versiuni ale capodoperei shakespeareene *Hamlet*; nu este cazul să discutăm aici oportunitatea acestor încercări, ci socotim că este de datoria tuturor teatrelor să apeleze și la alte lucrări ale geniului de la Stratford, dintre care cel puțin dramele istorice sau celelalte mari tragedii așteaptă de mai multă vreme să vadă luminile rampei într-o concepție contemporană.

Într-o oarecare măsură, constatarea este valabilă și pentru alți autori clasici. De pildă, așteptăm cu nerăbdare premierele unor texte cunoscute numai din lectură ca: *Somov și alții*, *Dostigaev și alții* de Maxim Gorki, *Roadele învățaturii*, *Puterea întunericului* de Tolstoi, *Prea multă minte strică* de Griboedov etc. De asemenea, sîntem îndreptățiți să cerem extinderea preferințelor oamenilor de teatru și asupra unor lucrări aproape uitate în paginile istoriei teatrului universal ca: *Cezar și Cleopatra*, *Casa inimilor sfărîmate* de Bernard Shaw, *Mizantropul*, *Tarfuffe* de Molière, *Un dușman al poporului*, *Stîlpii societății* de Ibsen, *Fintina turmelor*, *Țărancă din Getaffe* de Lope de Vega ș.a.m.d.

Nu ne-am propus să reconstituim aici în rezumat lista de recomandări întocmită de Direcția Teatrelor. Ne-am propus să arătăm pe marginea acestei liste, în ce direcție ar trebui să se îndrepte cu precădere atenția consiliilor artistice în elaborarea repertoriilor lor pe viitoarea stagiune, pentru a asigura acestora o extindere a sferei tematice și a rezonanțelor educative, în sensul promulgat de profilul, specificul și ritmul actualității. Perspectivele sînt larg deschise.